

Vec C-582/23 [Wiszkier]ⁱ

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

20. september 2023

Vnútroštátny súd:

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

2. august 2023

Žalobca:

R. S.

Žalovaní:

C. akciová spoločnosť vo W.

Správca konkurznej podstaty M. S. a R. S.

Správca konkurznej podstaty spoločnosti G. spółka akcyjna
v konkurze vo W.

J. J.

M. G.

ⁱ Názov tejto veci je fiktívny. Nezodpovedá skutočnému menu ani názvu žiadneho z účastníkov konania.

Predmet konania vo veci samej

Vypracovanie plánu splácania pohľadávok veriteľov v rámci konkurzného konania týkajúceho sa fyzickej osoby.

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Možnosť dovolávať sa nekalých podmienok v spotrebiteľských zmluvách v rámci konkurzného konania; smernica 93/13; článok 267 ZFEÚ.

Prejudiciálna otázka

1. Majú sa článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že konkurzný súd je viazaný zoznamom pohľadávok schváleným súdnym komisárom v konkurznom konaní, čím bráni tomu, aby konkurzný súd, ktorý vydá rozhodnutie o skončení konkurzného konania, posudzoval zmluvné podmienky z hľadiska ich nekalej povahy?

2. Majú sa článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá neumožňuje nariadiť predbežné opatrenia v konkurznom konaní, čím môže spotrebiteľov odradiť od využívania ochrany, ktorú im poskytuje smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách?

Citované právne predpisy Európskej Únie

Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách: článok 6 ods. 1, článok 7 ods. 1

Relevantné vnútroštátne predpisy

1. Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (zákon z 28. februára 2003 o konkurze, Dz. U. z roku 2019, položka 498 v znení neskorších predpisov).

2. Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – kodeks postępowania cywilnego (zákon zo 17. novembra 1964 – Občiansky súdny poriadok, Dz.U. z roku 2021, položka 1805 v znení neskorších predpisov): článok 730, článok 730¹ (zabezpečovacie konanie)

3. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – kodeks pracy (zákon z 26. júna 1974 – Zákonník práce, Dz.U. z roku 2022 položka 1510 v znení neskorších predpisov):

Článok 87 § 3. Zrážky sa môžu vykonať v týchto hraniciach:

- 1) v prípade vymáhania výživného – do výšky troch päťín mzdy;
- 2) v prípade vymáhania iných pohľadávok alebo zrážok peňažných preddavkov – do výšky polovice mzdy.

Krátky opis skutkového stavu a konania

Uznesením z 15. októbra 2019 Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi (Okresný súd Lodž-Centrum) vyhlásil konkurz na majetok R. S. ako na fyzickú osobu, ktorá nevykonáva hospodársku činnosť.

Do konkurznej podstaty patrilo okrem iného aj spoluvlastnícky podiel na nehnuteľnosti vo výške 1/2. Tento podiel sa predal za sumu 350 000 PLN. Na nehnuteľnosti bolo zriadené hypotekárne záložné právo na zabezpečenie splatenia úveru spolu s úrokmi a inými nákladmi a pohľadávkami vo výške 832 696,77 PLN v prospech veriteľa G., ktorý je akciovou spoločnosťou. Veriteľ G. získal v tomto konkurznom konaní 360 671,91 PLN v dôsledku realizácie rozvrhu.

V konkurznom konaní R. S. bol vypracovaný zoznam pohľadávok, ktorý bol schválený uznesením súdneho komisára z 26. apríla 2021. Zoznam obsahoval prihlášky v celkovej hodnote 1 247 127 [.] 93 PLN, pričom veriteľ G. prihlásil pohľadávku vo výške 975 362 PLN. Úpadca uznal všetky prihlášky. Zo strany úpadcu ani veriteľa neboli doručené žiadne námietky proti zoznamu pohľadávok.

Závazok voči G. vznikol v súvislosti s kúpou nehnuteľnosti. Dňa 30. marca 2007 úpadca R. S. spoločne s manželkou M. S. a L. K. a A. K. uzavreli s veriteľom zmluvu o hypotekárnom úvere indexovanom na CHF vo výške 489 821,63 PLN na obdobie 360 mesiacov. Po indexácii úveru sa dlžníci zaviazali veriteľovi splatiť 211 952,23 CHF.

Podľa názoru súdu predmetná zmluva obsahuje nekalé zmluvné podmienky, ktoré môžu spôsobiť jej neplatnosť. To by znamenalo, že záväzok voči veriteľovi nepresahuje sumu 489 821,63 PLN, a keďže konkurzné konanie prebieha aj voči L. K. a A. K. a veriteľ získal sumu z predaja spoluvlastníckeho podielu na nehnuteľnosti vo výške 1/2 v inom konkurznom konaní – záväzok by bol 0 PLN, čo si vyžaduje ďalšie skutkové zistenia.

Súd, na ktorom prebieha konanie, musí na základe zoznamu pohľadávok zistených v konkurznom konaní zostaviť pre úpadcu R. S. plán splácania pohľadávok veriteľovi podľa zárobkových možností úpadcu a výšky neuspokojených záväzkov. R. S. žiada o odpísanie záväzkov bez určenia splátkového kalendára alebo prípadne o určenie splátkového kalendára na obdobie

6 mesiacov vo výške 500 PLN. Veriteľ G. žiada, aby bol splátkový kalendár stanovený na 2 000 PLN mesačne na obdobie 36 mesiacov. Ostatní veritelia nezaujímajú žiadne stanovisko. Správca konkurznej podstaty žiada, aby bol splátkový plán stanovený na 2 500 PLN mesačne na obdobie 36 mesiacov.

Úpadca R. S. je naďalej zamestnaný. Na svoj bankový účet poberá časť mzdy približne 3 500 PLN, zatiaľ čo druhá časť jeho mzdy vo výške približne 3 500 PLN smeruje do konkurznej podstaty na vyplatenie veriteľov úpadcu, medzi ktorých patrí aj G.

Dňa 20. júla 2023 bol na G. vyhlásený konkurz a konanie pokračuje so správcom konkurznej podstaty.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu

- 1 Konkurné konanie voči spotrebiteľom sleduje v podstate dva ciele: slúži na uspokojenie veriteľov úpadcu a umožňuje úpadcovi odpísať záväzky. Konanie vedie súdny komisár, súdny orgán, ktorý vykonáva všetky úkony s výnimkou tých, ktoré patria do právomoci konkurzného súdu. V priebehu konkurzného konania voči spotrebiteľovi sa speňažuje majetok úpadcu, zostavuje sa zoznam pohľadávok, finančné prostriedky sa rozdeľujú medzi veriteľov a konanie sa končí vypracovaním plánu splácania pohľadávok veriteľov na obdobie maximálne 36 mesiacov.
- 2 V zozname pohľadávok sú uvedení veritelia, ktorí sa zúčastňujú na konaní, a výška ich pohľadávok. Zoznam spravidla nepodlieha vecnému preskúmaniu súdnym komisárom. Pohľadávky sú označené správcom konkurznej podstaty a úpadca má právo vydať vyhlásenie o uznaní alebo neuznaní pohľadávky. Po predložení zoznamu ho súdny komisár oznámi a úpadca a veritelia majú právo vzniesť proti nemu námietku. Námietky možno podať iba v lehote dvoch týždňov odo dňa oznámenia. Po tomto dátume účastníci konania strácajú možnosť jeho napadnutia. Súdny komisár schváli zoznam, ak neboli vznesené žiadne námietky a zoznam sa stáva záväzný v priebehu konania, a to až do okamihu jeho príslušnej zmeny.
- 3 Je nesporné, že ani správca konkurznej podstaty, ani súdny komisár, nepreskúmali zmluvu uzavretú s veriteľom G. z hľadiska nekalých zmluvných podmienok. Súdny komisár takisto nevykonával na zozname žiadne zmeny *ex offo*.
- 4 Úpadca urobil vyhlásenie o uznaní pohľadávky v celom rozsahu, čo môže naznačovať, že sa nedomáhal ochrany súvisiacej s uplatňovaním nekalých zmluvných podmienok predajcom alebo dodávateľom. V liste adresovanom súdu po skončení pojednávania však právny zástupca úpadcu poukázal na možnosť neplatnosti zmluvy s G. z dôvodu uplatňovania nekalých zmluvných podmienok a na následné zníženie splátok.

- 5 Zo spisu týkajúceho sa konkurzného konania nevyplýva, žeby úpadca bol informovaný o tom, že zmluvné podmienky zmluvy s G. môžu byť nekalé, a že by vedome vyhlásil, že nevyužíva ochranu, ktorú mu poskytuje smernica 93/13. Až do 3. novembra 2022 nevyužíval ani zastúpenie advokátom v konaní.
- 6 Uplatniteľné vnútroštátne právo neumožňuje konkurznému súdu, aby pri určovaní plánu splácania pohľadávok veriteľov samostatne preskúmal zmluvné podmienky, pokiaľ ide o ich nekalú povahu. Ak konkurzný súd nadobudne pochybnosti o nekalej povahe zmluvných ustanovení, môže odročiť pojednávanie vo veci a predložiť vec súdnemu komisárovi, aby zvažil zmenu zoznamu pohľadávok *ex offo*. To spôsobuje neodôvodnené priťahy v prejednaní veci, keďže súd na pojednávaní vytýčenom na určenie splátkového kalendára už zvyčajne disponuje všetkými informáciami potrebnými na posúdenie nekalej povahy zmluvných ustanovení. Okrem toho už boli vykonané všetky úkony súvisiace s likvidáciou majetku, rozdelením finančných prostriedkov a zoznamom pohľadávok. Zmena zoznamu je formalizovaným postupom a vyžaduje vypracovanie odôvodnenia *ex offo*, doručenie účastníkom konania a oznámenie. Súdny komisár tiež nie je viazaný stanoviskom konkurzného súdu a môže rozhodnúť, že neexistujú dôvody na zmenu zoznamu *ex offo*.
- 7 Vzhľadom na nekalú povahu zmluvných podmienok mohol konkurzný súd, ktorý rozhoduje o splátkovom kalendári úpadcu stanoviť splátkový kalendár v nižšej sume alebo ho vôbec nestanoviť, ak sa ukázalo, že zhromaždené prostriedky budú postačovať na uspokojenie všetkých dlhov. Táto okolnosť si bude vyžadovať ďalšie skutkové zistenia - čo závisí od toho, či má vnútroštátny súd právnu možnosť poskytnúť úpadcovi právnu ochranu.
- 8 V priebehu konkurzného konania úpadca nemal možnosť sám podať žalobu s cieľom dosiahnuť ochranu práv vyplývajúcich zo smernice 93/13, keďže správu jeho majetku vykonával a naďalej vykonáva správca konkurznej podstaty.
- 9 Úpadca mal možnosť napadnúť zoznam pohľadávok. Podanie námietky je však spojené s nutnosťou zaplatiť poplatok z vlastných prostriedkov úpadcu (50 % jeho mzdy vyberá správca konkurznej podstaty ako príjem do konkurznej podstaty). Námietka je tiež formalizované podanie a vyžaduje, aby všetky tvrdenia a dôkazy boli uvedené už v jej obsahu. Ku dňu zostavenia zoznamu v konaní si úpadca tiež nemusel byť vedomý toho, že podmienky zmluvy s G. sú nekalé.
- 10 Ako Súdny dvor zdôraznil v rozsudku z 5. marca 1996, Brasserie du Pêcheur a Factortame (C-46/93 a C-48/93), právo Únie, ktoré priznáva práva jednotlivcovi, musí tiež stanovovať prostriedky umožňujúce ich účinný výkon. Právo Únie spravidla neupravuje procesné otázky týkajúce sa uplatnenia nárokov vyplývajúcich z práva Únie, keďže túto otázku ponecháva na úpravu členským štátom (zásada procesnej autonómie), pričom hranice tejto slobody sú vymedzené zásadami ekvivalencie a efektívnosti.

- 11 Pri rozhodovaní o stanovení splátkového kalendára súd dospel k záveru, že platné vnútroštátne právne predpisy môže nadmerne sťažiť alebo úplne znemožniť uplatnenie nárokov spotrebiteľom v úpadku na ochranu jeho práv vyplývajúcich zo smernice 93/13. Konkurzné právo však neumožňuje, aby súd, ktorý rozhoduje o stanovení splátkového kalendára, preskúmal zmluvy z hľadiska nekalých podmienok.
- 12 Súdny dvor opakovane zdôraznil, že preskúmanie nekalých zmluvných podmienok *ex officio* je povinnosťou vnútroštátnych súdnych orgánov a že nadmerné pracovné zaťaženie alebo iné praktické ťažkosti neodôvodňujú oslobodenie od tejto povinnosti (napr. uznesenie z 26. novembra 2020, C-807/19, DSK Bank EAD).
- 13 V konkurznom konaní je však ťažké určiť, ktorý z orgánov v konaní je zodpovedný za vykonanie takéhoto preskúmania, čo má za následok, že v praxi sa takéto preskúmanie nevykonáva. Súdny komisár skúma prihlášky pohľadávok len formálne a postupuje ich správcovi, ktorý ich vecne preskúma a zostaví zoznam pohľadávok. Súdny komisár nemá zákonnú možnosť zmeniť zoznam pred jeho schválením, pokiaľ oprávnená strana nepodá námietku. V prejednávanej veci neboli vznesené žiadne námietky, a preto súdny komisár schválil zoznam pohľadávok.
- 14 V priebehu konania pred súdnym komisárom úpadca nenamietal nekalú povahu podmienok zmluvy s veriteľom G. Súdny komisár preto nemal podľa vnútroštátneho práva povinnosť overiť pohľadávku zapísanú v zozname. Uvedenú námietku vzniesol právny zástupca úpadcu až pred vnútroštátnym súdom, ktorého úlohou bolo rozhodnúť o pláne splácania záväzkov veriteľom alebo o odpísaní záväzkov úpadcu, ktorým by sa konkurzné konanie skončilo.
- 15 Treba tiež uviesť, že ako vyplýva z výpovede úpadcu, po zaradení zrážok zo mzdy do konkurznej podstaty mu zostane suma 3 500 PLN, ktorá nepostačuje na zabezpečenie jeho potrieb a potrieb jeho rodiny. Pravidlá uplatniteľné na konkurzné konanie, o ktoré ide v prejednávanej veci, nepovoľujú žiadny zásah do výšky tejto zrážky zo strany konkurzného súdu alebo súdneho komisára.
- 16 Je zrejmé, že prostriedky zhromaždené v priebehu konkurzného konania sa použijú na uspokojenie všetkých veriteľov, nielen veriteľa G.; vzhľadom na výšku príjmov do konkurznej podstaty a iných záväzkov sa však v blízkej budúcnosti môže ukázať, že prostriedky nahromadené v podstate budú postačovať na ich uspokojenie (okrem spornej pohľadávky). Podľa vnútroštátneho práva mzda úpadcu naďalej patrí do konkurznej podstaty a až po skončení konkurzného konania sa mu vyplátí prípadný prebytok.
- 17 Súdny dvor v rozsudku zo dňa 15. júna 2023 vo veci C-287/22, Getin Noble Bank, rozhodol, že článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej judikatúre, podľa ktorej vnútroštátny súd môže zamietnuť návrh spotrebiteľa na nariadenie predbežného

opatrenia spočívajúceho v pozastavení platenia mesačných splátok dlhovaných na základe uvedenej zmluvy až do prijatia konečného rozhodnutia o neplatnosti úverovej zmluvy uzavretej týmto spotrebiteľom z dôvodu, že táto úverová zmluva obsahuje nekalé zmluvné podmienky, pokiaľ je nariadenie takéhoto predbežného opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie plnej účinnosti tohto rozhodnutia.

- 18 V konkurznom konaní však nebola upravená možnosť prijatia predbežných opatrení súdom - ani na návrh, ani *ex offo*.
- 19 Aj keď úpadca má možnosť požiadať o vylúčenie časti svojej mzdy z konkurznej podstaty, vyžadovalo by to zvolanie schôdze veriteľov a prijatie uznesenia dvojtretinovou väčšinou hlasov veriteľov, takže bez súhlasu G. nemá úpadca možnosť získať ochranu, čím sa tento prostriedok právnej ochrany stáva úplne neúčinným.
- 20 Súdny dvor v rozsudku z 19. júna 1990, Factortame I, C-213/89, zdôraznil, že právo Únie vyžaduje možnosť prijať účinné predbežné opatrenia na ochranu práv vyplývajúcich z práva Únie.
- 21 Nariadenie predbežných opatrení v konkurznom konaní by si samozrejme vyžadovalo vyváženie záujmov nielen úpadcu, ale aj iných veriteľov zúčastnených na konaní. Povaha konkurzného konania ako univerzálnej exekúcie na majetok dlžníka podľa názoru súdu v zásade bráni uplatneniu predbežných opatrení na zníženie splátok úpadcu.
- 22 Takáto úprava, ktorá vylučuje možnosť nariadenia predbežných opatrení, však môže úpadcu odradiť od toho, aby sa domáhal ochrany podľa smernice 93/13, alebo dokonca aby vyhlásil, že sa jej nedomáha, čo bráni dosiahnutiu cieľa smernice, ktorým je zabezpečiť, aby zmluvy uzatvorené so spotrebiteľmi neobsahovali nekalé podmienky.